

Profesor Dr. Karol Laštovka. (K šesdesiatke).

Vzácnou osobnosťou a ešte vzácnejším dielom prof. Laštovku zabýva sa naša právnická i širšia verejnosť jubilandu už po druhý raz. Pri jeho pädesiatke končil jeho tehdajší hodnotiteľ v našom časopise (prof. Dr. O. Sommer) obraz podaný o prof. Laštovkovi týmito slovami: »Tak stojí pred námi celý muž, ktorý v živote až dosud jistě vykonal práce

za dva, a pripomínáme-li mu jeho padesátku, jest to spíše proto, abychom mu vyjádřili svoji radost... a abychom mu přáli neztenčených sil k dovršení jeho životního díla«. (Vid Právny Obzor 1926, IX. ročník, str. 593 a násl.).

Tých desať rokov, uplynulých od tých čias do jeho dnešnej šesdesiatky, vrchovate ospravedlňujú očakávanía, ktoré naša právnická verejnosť pojila k jeho ďalšiemu dielu. Právny Obzor si pokladá za česť, že sa môže honosiť od mája 1936 menom Laštovkovým ako svojho vedúceho redaktora, a naša Právnická Jednota, že ho vidí na svojom čele ako starostu zvoleného jednomyselne na tohoročnom riadnom valnom shromaždení. Za česť tým radostnejšiu, že ho vidí v úplnej mužnej sile a sviežosti, pri diele profesorskom, vedeckom i praktickom, spisovateľskom a redaktorskom, spolkovom i organizačnom, všade so štítom bohatých úspechov dosavadných a v bezpečnom prísľube úspechov ďalších — a dá Boh — ešte dlhoročných.

Prof. Laštovka sa narodil 14. decembra 1876 v Kolíne n/Labem, ale od školských liet žil na českom juhu, kde bol jeho otec poštmajstrom. Gymnázium vyštudoval v historickom meste Táboře, kde i maturoval 1895. Práva skončil a promoval na doktora práv 1900 na českej právnickej fakulte pražskej univerzity. V dobách štúdií bol informátorom a vychovavateľom vo viacej rodinách šľachtických. Začiatkom roku 1900 vstúpil do konceptnej služby finančnej u zemského finančného riaditeľstva v Prahe. Vo februári 1903 prešiel do konceptnej služby zemského výboru kráľovstva českého, kde pôsobil až do prevratu v rôznych referátoch: obecnom, okresnom, stavebnom, silničnom a v zemských doskách, vždy so služebným úspechom výtečným (zemský výbor kráľovstva českého prijímal do úradníckych služieb len sily výtečne študovavšie a zvlášť kvalifikované). Dr. Laštovka sa už ani vtedy nespokojoval s púhou úradníckou činnosťou, lež pôsobil už v mladých rokoch i vedecky-literárne, publikujúc veľký počet cenných štúdií zo svojich práve pracovaných správnych oborov. V tej istej dobe pôsobil aj vo Sväze českých okresov a vo Sväze českých miest, nabývajúc tak bohatej praxi administratívnej v každom obore verejnej správy.

Po prevrate povolal ho tehďajší minister vnútra Antónín Švehla, ktorý mával tak šťastnú ruku pri výbere talentov, do ministerstva vnútra ako odborového radcu, kde sa stal Dr. Laštovka za krátky čas ministerským radcom, pôsobiac pod vedením svojho bývalého vedeckého učiteľa, sekčného šéfa prof. Dr. Hoetzela, v legislatívnej sekcii. Bol prednostom III. oddelenia a pripravil tam najmä župný zákon č. 126/1920 Sb. z. a n.

V máji 1921 bol menovaný ako habilitovaný docent pražskej právnickej fakulty (a na jej návrh) riadnym profeso-

rom nauky správnej a československého práva správneho na novozaloženej právnickej fakulte Komenského univerzity v Bratislave. Bol spolu s profesormi Otakarom Sommerom a Augustom Ráthom spoluzakladateľom a organizátorom tejto najmladšej právnickej fakulty československej, ktorej všemožne pomáhal ku cti a vážnosti. Bol štyrikrát zvolený dekanom svojej fakulty a v roku 1924/25 Rectorom Magnificom Komenského univerzity. Je majiteľom jugoslovanského rádu sv. Sávu III. tr.

Verejnej činnosti — i mimo užší rámec svojho povolania — sa nielen nestránil, ale ju priamo vyhľadával. V prvom období zemského zastupiteľstva slovenského bol jeho menovaným členom-odborníkom. Je starostom Právnickej Jednoty na Slovensku a Podkarpatskej Rusi v Bratislave, členom Ústrednej rady železničnej, členom Právnej rady pri predsedníctve vlády, členom Komisie pre zhospodárnenie verejnej správy, miestopredsedom Vodohospodárskeho sväzu pre povodie Dunaja, zástupcom Komenského univerzity v kuratoriu Rašínovho fondu atď. atď.

Vedecký profil Laštovkov netreba pre obec Právneho Obzoru a Právnickej Jednoty znova kresliť. Je verne vystihnutý v citovanej stati Sommerovej, publikovanej v našom časopise pri Laštovkovej pädesiatke. Možno snáď len doložiť podľa pravdy, že sa tento profil v uplynulých posledných desiatich rokoch narysoval ešte markantnejšie a presvedčivejšie. Mužovia rázu Laštovkovho sa ani duševne ani telesne nemenia v rokoch plnej zrelosti, oni len naplňujú svoj tvorivý život ďalšou plodnou prácou, ktorá je jediným smyslom ich života, prácou vždy milovanou, verne konanou a v šesdesiatke iste ešte nezakomčenou.

Z literárnej činnosti Laštovkovej stačí poukázať na zovrubný soznam jeho prác v »Pocte«, vydannej k oslave jeho šesdesiatky. Soznam tento uvádza názvy a publikačné dáta temer poldruha sta publikácií z jeho vedného oboru, čiastočne knižných, prevážne vedecko-revuálnych. Je chlúbou Právneho Obzoru, že ho prof. Laštovka poctil uverejnením viac než dvaciatich štúdií a článkov, uvedených i v citovanej »Pocte«, krome nesčíslného množstva vedeckých kritik a recenzií. (Jeho najnovšie knižné dielo »Československé správne právo«. Časť zvláštni I. [1936], projektované na viac sväzkov, bolo hodnotené docentom Dr. J. Havelkom na stránkach Právneho Obzoru [v tomto ročníku] str. 422 a nasl.)

Naša Právnická Jednota je hrdá, že je prof. Laštovka temer od jej založenia medzi jej vedúcimi funkcionármi, zprvu ako predný člen výboru, potom po dobu viac než desaťročnú ako jej prvý miestostarosta a nakoniec jej nový starosta, vo všetkých funkciách neúmerne uplatňujúce svoje bohaté skúsenosti životné, vedecké i praktické, spolkové i spoločenské. Právnická Jednota si preto vyhradila

právo uctít svojho zaslúžilého predáka a teraz už starostu: prof. Laštovku, spoljkove i spoločensky, slávnostnou členskou schôdzkou s podaním čestnej adresy a spoločenským reprezentačným čajom. Dobre pocituje, že uctievať prof. Laštovku a jeho nedoceniteľnú prácu, spláca len povinný a iste nám všetkým milý dlh dôvery, úcty a lásky.

Prajeme mu, aby »mnoga ljeta srečan bio, mnoga ljeta živio«, a aby aj v sedemdesiatke tak svieži spieval svoju milovanú staroakademickú pieseň »Gaudeamus igitur«, ako ju spieval s mladými a najmladšími do dneška.

(Vlad. Fajnor.)

Milý Karle!

Myslím, že z tých, kďož budú psáti do »Právneho Obzoru« k Tvé šedesátke, znám Tě právě já nejdéle — a proto dovolíš, že místo právnické studie (kterou jsem ostatně pro Tebe napsal jinam) věnuji Ti několik osobních vzpomínek.

Známe se již od r. 1891, kdy jsem já přišel do kvarty tábořského gymnasia a Ty jsi byl o třídu výše, v kvintě. Základní rysy, jak jsem Tě poznal jako gymnasistu před 45 lety, zachoval jsi si dodnes: čilý, pohyblivý, usměvavý, způsobný, pružný, pilný a dochvilný — a již tenkrát cosi aristokratického v chování: pamatuji se, jak mně tenkrát imponovalo, že ve Vaší třídě jste si většinou netykali, jako u nás, ale vykali. Zdali již tenkrát jsi byl takový viržinkář, jak Tě znám z dospělejších let, se nepamatuji — pochybuji, poněvadž jsi tenkrát (zrovna jako já) jako syn malého státního gážisty, majícího více dětí na studiích a přivydělávaje si kondicemi sotva měl na kouření. Po odchodu z Tábora jsme se stýkali zřídka — myslím, že (zrovna jako já i v tom) nejsi z těch, kdo snadno a rychle se rozhoří k někomu přátelstvím (a potom zase snadno a rychle se zklamou) — třebaš arci na venek dovedeš se chovat neobyčejně vlídně ke každému, s kým přijdeš ve styk.

Větší styky mezi námi nastaly až po roce 1909, kdy jsem se já stal tajemníkem Svazu českých měst a spolupracovníkem Správního Obzoru, který tenkrát pod redakcí Hoetzellovou začal vycházeti. Ty jsi byl jedním z předních spolupracovníků Svazu českých okresů, se kterým náš Svaz mnohé akce podnikal společně — zejména kursy pro samosprávné úřednictvo — i Správního Obzoru, a tak jsme se opět více stýkali. Byla to doba, kdy klub konceptního úřednictva zemského výboru Království Českého vedením Háchovým a Hoetzellovým rozvinul intenzivní činnost vědeckou; vzpomínám jen na epochální společnou (anonymní) studii v krajských zastupitelstvech z r. 1910. Při tom nemohu potlačit jednu poznámku rázu obecného:

představím-li si tehdejší generaci právníků českého zemského výboru — několik let před námi a několik let po nás — nemohu se neobdivovat, jaká dlouhá řada těchto tehdejších kolegů po převratu se uplatnila na vynikajících místech: u nejvyššího správního soudu, ve vědě, ve státní službě doma i za hranicemi, peněžnictví a j. A jako dlouholetý vysokoškolský učitel s uspokojením to odůvodňuji praxí, jaká byla u tehdejšího zemského výboru: přijímali do služby jen kandidáty s nejlepšími zkouškami. (Arci jsem zase dost realistický, abych dodal, že prakticky se to projevovalo tak, že dlouhá řada Vás bývala doporučována profesory právnické fakulty za korepetitory pro šlechtické synky a tato známost Vám potom pomohla dostat se do služeb zemského výboru; ale ideový základ, výborný prospěch ve studiích, zůstává tímto zevnějším doprovodem nedotčen.) Pro ty rozhodující činitele, kteří dnes, za nadbytku právnického dorostu, přijímají do veřejných služeb, je v tom postupu starého českého zemského výboru příklad osvědčený; zdali opravdu i v tom se uplatňuje u nás idea kvalitní demokracie alespoň ve většině případů, váhal bych tvrditi . . .

A potom přišel převrat a my jsme se sešli v zákonodárném odboru ministerstva vnitra pod vedením Hoetzlovým. Byla to opravdu heroická práce — mne jste sice šetřili (prodělal jsem před tím vážnou nervovou chorobu, která mne donutila celý rok vypřáhnout) ale Vy dva, Hoetzel a Ty, jste byli neúnavní. Zejména Ty — nyní již takřka »večně« s viržinkou v ústech — jsi nosil den co den domů plnou aktovku spisů, prosedal celé dny a noci v ústavně-právném výboru revolučního Národního Shromáždění a koncipoval a piloval na župním zákoně a na četných zákonech státně-zaměstnaneckých i j.

Ale brzy jsi nám odešel z ministerstva: za universitního profesora, kam Tě táhla dávná touha, na novou universitu Komenského . . . Jak jsi se tam osvědčil, nenáleží oceňovati mně, vzdálenému pozorovateli; jen vím, že Tě tam mají všickni v úctě i v lásce, že jsi jedním z pilířů fakulty i celé university. Že jsi stále tak výkonný, jako před válkou u zemského výboru, svědčí Tvé hutné a pevně ukuté Správní právo. Buď ještě dlouhá léta zdrav a činný jako dosud!

V. J o a c h i m.

Jiří Havelka:

Veřejnoprávní nárok na vyrovnání za utrpěné újmy.

I. Veřejná moc může jednotlivcům nejrůznějším způsobem přivoditi újmu, kterou pocítuje pak postižená osoba jako příkoří. Vyvolává se v ní živá touha po náhradě, která by způsobenou jí újmu vyrovnala.